

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Підприємство: **НЕПІДПРИЄМНИЦЬКЕ ТОВАРИСТВО "ВІДКРИТИЙ НЕДЕРЖАВНИЙ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД "ВЗАЄМОДОПОМОГА"**

Звітний період: за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року

ЗМІСТ

	Стор.
ПРЕАМБУЛА.....	- 2 -
1. РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ВІДПОВІДНО ДО МСБО 26 «ЗВІТНІСТЬ ЩОДО ПРОГРАМ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ».....	- 2 -
1.1. Звіт про наявні чисті активи, призначені для виплат.....	- 2 -
1.2. Звіт про зміни в чистих активах, наявних для виплат,.....	- 2 -
1.3. Інвестиційний портфель.....	- 2 -
1.4. Інформація про пенсійний фонд та програми пенсійного забезпечення.....	- 2 -
1.4.1. Інформація про Фонд.....	- 2 -
1.4.2. Опис програми пенсійного забезпечення.....	- 3 -
2. ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ І ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	- 4 -
2.1. Ідентифікація фінансової звітності.....	- 4 -
2.2. Валюта подання звітності та функціональна валюта, ступінь округлення.....	- 4 -
2.3. Концептуальна основа фінансової звітності.....	- 4 -
2.4. Припущення про безперервність діяльності.....	- 4 -
2.5. Відповідальність за фінансову звітність Фонду та формат звітності.....	- 5 -
2.6. Затвердження фінансової звітності.....	- 5 -
3. ЗНАЧУЩІ ОБЛІКОВІ ПОЛІТИКИ.....	- 5 -
3.1. Класифікація активів і зобов'язань на довгострокові та поточні.....	- 5 -
3.2. Визнання та класифікація активів.....	- 5 -
3.3. База, використана для оцінки активів.....	- 5 -
3.4. Зобов'язання – визнання, класифікація та оцінка.....	- 8 -
3.5. Доходи та витрати.....	- 8 -
4. ЗАСТОСУВАННЯ НОВИХ ТА ПЕРЕГЛЯНУТИХ СТАНДАРТІВ.....	- 10 -
5. СУТТЄВІ ОБЛІКОВІ СУДЖЕННЯ ТА ОЦІНКИ.....	- 10 -
5.1. Опис операційного середовища та економічної ситуації.....	- 10 -
5.2. Основні припущення, оцінки та судження.....	- 10 -
6. РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ.....	- 11 -
6.1. Методики оцінювання та вхідні дані, використані для складання оцінок за справедливою вартістю.....	- 11 -
6.2. Вплив використання закритих вхідних даних (3-го рівня) для періодичних оцінок справедливої вартості на прибуток або збиток.....	- 12 -
6.3. Інші розкриття, що вимагаються МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості».....	- 12 -
7. РЕКЛАСИФІКАЦІЇ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ЗА ЗВІТНИЙ РІК ПОРІВНЯНО З ФІНАНСОВОЮ ЗВІТНІСТЮ ПОПЕРЕДНЬОГО РОКУ ТА ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК.....	- 12 -
8. РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЄ СТАТТІ, ПОДАНІ У ЗВІТНОСТІ.....	- 12 -
8.1. Грошові кошти та їх еквіваленти.....	- 12 -
8.2. Поточні фінансові інвестиції.....	- 12 -
8.3. Дебіторська заборгованість.....	- 12 -
8.4. Довгострокові зобов'язання.....	- 12 -
8.5. Інші операційні доходи.....	- 13 -
8.6. Інші доходи і витрати.....	- 13 -
8.7. Інші фінансові доходи.....	- 13 -
8.8. Адміністративні витрати.....	- 13 -
8.9. Пенсійні внески та виплати учасникам.....	- 13 -
9. РОЗКРИТТЯ ІНШОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	- 13 -
9.1. Операції з пов'язаними сторонами.....	- 13 -
9.2. Умовні зобов'язання та невизнані контрактні зобов'язання.....	- 14 -
9.3. Судові процеси.....	- 14 -
9.4. Ризики.....	- 14 -
9.5. Події після звітної дати.....	- 15 -

Примітки до фінансової звітності

Преамбула

В цих примітках застосовується умовне скорочення назв фінансової звітності, а саме:

<i>Баланс (звіт про фінансовий стан)</i>	<i>– ф-1</i>
<i>Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід)</i>	<i>– ф-2</i>
<i>Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)</i>	<i>- ф-3</i>
<i>Звіт про власний капітал</i>	<i>– ф-4</i>

Посилання на статті фінансової звітності, які розкриваються у цих примітках відповідає коду рядка відповідної фінансової звітності та позначається в дужках. Наприклад: «Поточні фінансові інвестиції» (ф-1.1160) розкриває статтю «поточні фінансові інвестиції», зазначену в Балансі(звіті про фінансовий результат) в рядку 1160.

Невід'ємним додатком до Приміток до річної фінансової звітності є форми НПФ-1, НПФ-2, НПФ-3 та НПФ-7, визначені Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674, на які здійснюється посилання при розкритті інформації.

1. Розкриття інформації відповідно до МСБО 26 «Звітність щодо програм пенсійного забезпечення»

1.1. Звіт про наявні чисті активи, призначені для виплат

Звіт відповідно до параграфу 35(а) МСБО 26. складений у формі Звіту про склад, структуру та чисту вартість активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-2), визначеній Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674 (далі – Положення 674) та є частиною річних звітних даних Непідприємницького товариства «Відкритого недержавного пенсійного фонду «Взаємодопомога» (далі – Фонд).

1.2. Звіт про зміни в чистих активах, наявних для виплат,

Звіт, що вимагається параграфом 34 (а), а його склад визначається параграфом 35(б) МСБО 26 складений у формі Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

1.3. Інвестиційний портфель

Інвестиційний портфель складений у формі Звіту про склад та структуру активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-7), що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

1.4. Інформація про пенсійний фонд та програми пенсійного забезпечення

1.4.1. Інформація про Фонд

Фонд є юридичною особою з моменту його державної реєстрації, має статус невідприємницького товариства, що не має на меті одержання прибутку для його наступного отримання засновником Фонду.

Фонд внесений до Державного реєстру фінансових установ.

Фонд має самостійний баланс, рахунки у зберігача, печатку, штампи та бланки зі своїм найменуванням, власну символіку.

Мета діяльності

Фонд створений для провадження діяльності з недержавного пенсійного забезпечення шляхом накопичення пенсійних внесків на користь учасників Фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснення пенсійних виплат учасникам у визначеному Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» порядку.

Предмет діяльності

Предметом діяльності Фонду є сукупність організаційних, юридичних та інших передбачених чинним законодавством України дій, спрямованих на здійснення недержавного пенсійного забезпечення учасників Фонду з метою отримання ними додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Органи управління

Органами управління Фонду є загальні збори засновників та Рада фонду.

Створення інших органів управління Фонду заборонено.

Рада фонду є єдиним регулярно діючим органом управління, що здійснює контроль за поточною діяльністю Фонду та вирішує основні питання його роботи. Засідання Ради Фонду проводяться періодично (не рідше ніж раз на квартал).

Для забезпечення діяльності, Фонд користується послугами осіб, визначених Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Інформація про Фонд та осіб, що обслуговують Фонд складена у формі Загальних відомостей про недержавний пенсійний фонд (НПФ-1), що визначена Положенням про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 р. № 674 та наведена у додатку.

1.4.2. Опис програми пенсійного забезпечення

Вкладники Фонду

Вкладником фонду може бути роботодавець учасника фонду; професійна спілка, об'єднання професійних спілок щодо своїх членів; сам учасник фонду; подружжя, діти, батьки, рідні брати і сестри, дід і баба учасника фонду, діти подружжя учасника фонду, у тому числі усиновлені ним (нею) діти, батьки подружжя учасника фонду.

Вкладник фонду може укласти один або кілька пенсійних контрактів згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника або декількох учасників фонду за рахунок пенсійних внесків такого вкладника.

Учасники Фонду

Учасниками є фізичні особи, на користь яких сплачуються (сплачувалися) пенсійні внески до Фонду і які мають право на отримання пенсійних виплат або отримують такі виплати на умовах і в порядку, визначених пенсійним контрактом та договором про виплату.

Тип пенсійної програми з визначеними внесками

Учасники програми роблять до фонду внески на добровільних умовах.

Умови припинення пенсійної програми

Програма може бути припинена, якщо ліквідовані всі засновники або не залишилося жодного учасника.

Порядок укладення пенсійних контрактів з Фондом

Пенсійний контракт є договором між Фондом та його вкладником, який укладається від імені Фонду його Адміністратором та згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника або декількох учасників за рахунок пенсійних внесків такого вкладника.

Пенсійні схеми, порядок внесення змін до них та їх скасування

Умови та порядок недержавного пенсійного забезпечення, що здійснюється Фондом, визначаються пенсійними схемами, які розробляються з дотриманням вимог Закону, інших нормативно-правових актів з питань недержавного пенсійного забезпечення та Статуту.

Фонд використовує програму пенсійного забезпечення з визначеним внеском, згідно з якою суми, що підлягають виплаті у вигляді пенсійного забезпечення, визначаються відповідно до внесків, сплачених до Фонду, і отриманого від них інвестиційного доходу.

Сума пенсійних коштів, що належить кожному учаснику Фонду, визначається множенням кількості одиниць пенсійних активів, облікованих на індивідуальному пенсійному рахунку учасника Фонду, на чисту вартість одиниці пенсійних активів Фонду та відображається на індивідуальному пенсійному рахунку учасника. Сума пенсійних коштів усіх учасників пенсійного Фонду дорівнює чистій вартості активів Фонду. Чиста вартість активів Фонду, кількість одиниць його пенсійних активів та чиста вартість одиниці пенсійних активів Фонду визначаються кожного робочого дня.

Пенсійні внески до Фонду

Пенсійні внески – грошові кошти, сплачені вкладником до Фонду в розмірі та порядку, встановленому пенсійним контрактом, укладеним з Фондом згідно з умовами обраної пенсійної схеми. Максимальний розмір пенсійних внесків не обмежується. Пенсійні внески сплачуються лише в національній валюті України, а у випадках, передбачених законодавством України, в іноземній валюті за офіційним обмінним курсом Національного банку України, що діяв на момент сплати, шляхом готівкових та(або) безготівкових розрахунків. Юридичні особи сплачують пенсійні внески лише в безготівковій формі.

Пенсійні внески сплачуються перерахуванням відповідних грошових сум на поточні рахунки Фонду у його Зберігача. Розмір та порядок сплати пенсійних внесків встановлюється пенсійним контрактом відповідно до обраної пенсійної схеми.

Пенсійні активи Фонду

Пенсійні активи – активи Фонду, сформовані виключно внаслідок пов'язаної з провадженням ним діяльності з недержавного пенсійного забезпечення.

Пенсійні активи складаються із:

- 1) активів у грошових коштах;
- 2) активів у цінних паперах;
- 3) інших активів згідно із законодавством.

Інвестиційна діяльність з активами Фонду здійснюється відповідно до його Інвестиційної декларації та вимог Закону «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Інвестиційна декларація

Інвестиційна декларація є документом, який визначає інвестиційну політику Фонду. В Інвестиційній декларації відображаються основні напрями інвестування активів Фонду та обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами, встановлені у межах загальних вимог та обмежень інвестиційної діяльності, визначених Законом. Інвестиційна декларація та зміни до неї розробляються і затверджуються Радою Фонду.

Використання пенсійних активів Фонду

Пенсійні активи, що накопичуються у Фонді, використовуються для цілей його інвестиційної діяльності, виконання зобов'язань Фондом перед його учасниками та оплати витрат, пов'язаних зі здійсненням недержавного пенсійного забезпечення з урахуванням обмежень, встановлених законодавством.

2. Основи підготовки, затвердження і подання фінансової звітності

2.1. Ідентифікація фінансової звітності

Фінансова звітність Фонду є фінансовою звітністю загального призначення, яка має на меті задовольнити потреби користувачів, які не можуть вимагати складати звітність згідно з їхніми інформаційними потребами. Метою фінансової звітності є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки Фонду, яка є корисною для широкого кола користувачів у разі прийняття ними економічних рішень.

2.2. Валюта подання звітності та функціональна валюта, ступінь округлення

Валюта подання звітності відповідає функціональній валюті, якою є українська гривня. Фінансова звітність складена у тисячах гривень, округлених до цілих тисяч, (якщо не зазначено інше).

2.3. Концептуальна основа фінансової звітності

Концептуальною основою фінансової звітності є Міжнародні стандарти фінансової звітності видані Радою з Міжнародних стандартів фінансової звітності, в редакції чинній на 01 січня 2018 року, що офіційно оприлюдненні на веб-сайті Міністерства фінансів України. Також застосовані всі інтерпретації Комітету з інтерпретацій міжнародної фінансової звітності, обов'язкові для звітного фінансового року.

2.4. Припущення про безперервність діяльності

Ця фінансова звітність була підготовлена на основі припущення про безперервність діяльності, відповідно до якого реалізація активів і погашення зобов'язань відбувається в ході звичайної діяльності. Фінансова звітність не включає коригування, які необхідно було б провести в тому випадку, якби Фонд не міг продовжити провадження фінансово-господарської діяльності відповідно до принципів безперервності діяльності.

2.5. Відповідальність за фінансову звітність Фонду та формат звітності

Фінансова звітність складається і подається Адміністратором згідно з ч. 6 ст. 21 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Перелік та назви форм фінансової звітності Фонду відповідають встановленим НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Аналіз витрат, визнаних у прибутку або збитку, здійснюється з використанням класифікації, заснованої на функції витрат, і на виконання вимог п. 105 МСБО 1 «Подання фінансової звітності» у Примітках розкривається структура витрат за характером.

Звітним періодом є календарний рік, тобто період з 01 січня по 31 грудня звітного року.

2.6. Затвердження фінансової звітності

Випуск фінансової звітності за звітний рік затверджений рішенням Ради Фонду. Ні засновники Фонду, ні інші особи не мають права вносити зміни до цієї фінансової звітності після її випуску.

3. Значущі облікові політики

3.1. Класифікація активів і зобов'язань на довгострокові та поточні.

Всі фінансові інструменти, в які здійснюється інвестування активів Фондом, крім інвестиційної нерухомості (яка відноситься до необоротних активів), відносяться до категорії інструментів, що придбаваються виключно з метою продажу, у зв'язку з чим нормальний операційний цикл Фонду не можливо чітко ідентифікувати. Відповідно до цього тривалість нормального операційного циклу Фонду приймається такою, що дорівнює дванадцяти місяцям, а всі активи (крім інвестиційної нерухомості) та зобов'язання Фонду відносяться до поточних.

3.2. Визнання та класифікація активів

Класифікаційні групи фінансових активів Фонду включають:

- Грошові кошти та їх еквіваленти, що складаються з коштів на поточних рахунках Фонду, коштів, депонованих (блокованих) на торгових рахунках та призначених для покриття операцій купівлі на ринку заявок фондової біржі, депозитів до запитання та короткострокових, високоліквідних інвестицій, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості;
- Депозити, що складаються з депозитів без права дострокового повернення крім депозитів, що можуть бути віднесені до еквівалентів грошових коштів;
- Боргові цінні папери, що складаються з облігацій, іпотечних облігацій та ощадних (депозитних) сертифікатів;
- Інструменти капіталу, що складаються з акцій та паїв (часток) господарських товариств;
- Інвестиційну нерухомість, що складається з нерухомості (землі, або будівля, або частина будівлі, або їх поєднання), яка утримується виключно з метою отримання орендних платежів або збільшення вартості капіталу чи для досягнення обох цілей;
- Дебіторську заборгованість.

Інвестиція може визнаватися еквівалентом грошових коштів тільки в разі строку погашення, що не перевищує трьох місяців з дати придбання, або період конвертації якої в грошові кошти не перевищує трьох місяців.

Еквівалентом грошових коштів визнаються депозити без права дострокового повернення, до дати повернення яких залишилося не більше дванадцяти місяців.

Грошові кошти та їх еквіваленти можуть утримуватися, а операції з ними проводяться у національній валюті, в іноземній валюті та у банківських металах.

3.3. База, використана для оцінки активів

Первісна оцінка активів

Фінансові активи Фонду первісно визнаються за справедливою вартістю.

Справедлива вартість грошових коштів та їх еквівалентів дорівнює їх номінальній вартості у функціональній валюті. Витрати на придбання еквівалентів грошових коштів, що оцінюються в подальшому за справедливою вартістю, не включаються до їх первісної вартості при визнанні і визнаються витратами періоду.

Справедлива вартість депозиту, що не визнається грошовими коштами або їх еквівалентом дорівнює його номінальній вартості у функціональній валюті.

Витрати на придбання боргових цінних паперів не включаються до їх первісної вартості при визнанні і визнаються витратами періоду.

Первісна оцінка інструментів капіталу здійснюється за їх справедливою вартістю, яка дорівнює ринковій вартості, що склалася на активних ринках, де обертається певний інструмент, або ціні операції, в ході якої цей інструмент був придбаний, у разі відсутності ринкової ціни. Витрати на придбання інструментів капіталу не включаються до їх первісної вартості при визнанні і визнаються витратами періоду.

Первісна оцінка *інвестиційної нерухомості* здійснюється за собівартістю. Собівартість придбаної інвестиційної нерухомості включає ціну її придбання та будь-які витрати, які безпосередньо віднесені до придбання. Безпосередньо віднесені витрати охоплюють, в тому числі, але не виключно, гонорари за надання професійних юридичних послуг, податки, пов'язані з передачею права власності, та інші витрати на операцію.

Подальша оцінка активів

При оцінці фінансових активів Фонду за справедливою вартістю встановлюються такі рівні ієрархії справедливої вартості:

- 1 рівень** – активи, що мають котирування, та спостережувані;
- 2 рівень** – активи, що не мають котирувань, але спостережувані;
- 3 рівень** – активи, що не мають котирувань і не є спостережуваними.

Оцінка на дату звітності депозитів, що не визнаються грошовими коштами або їх еквівалентом здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює його номінальній вартості у функціональній валюті (1-й рівень ієрархії) крім випадків, коли існує суттєва відмінність процентної ставки за таким депозитом від поточних ринкових ставок за подібними депозитами.

У випадку суттєвої відмінності ставки за депозитом від поточних ринкових ставок за подібними депозитами, справедлива вартість депозиту розраховується, виходячи з вартості очікуваних грошових потоків.

Боргові цінні папери

Справедлива вартість боргового цінного паперу оцінюється за мінімальним серед організаторів торгів, на яких обертається такий цінний папір, офіційним біржовим курсом на дату оцінки (1-й рівень ієрархії).

Справедлива вартість державної облигації, щодо якої організатори торгів не встановили біржовий курс, визначається за формулою (2) виходячи із значення доходності до погашення, розрахованої при визначенні справедливої вартості такої облигації, що оприлюднюється НБУ в перший робочий день, наступний за датою оцінки (1-й рівень ієрархії).

Справедлива вартість боргового цінного паперу, що не може бути визначена за 1-м рівнем ієрархії, оцінюється з урахуванням доходності до погашення виходячи із значення останньої справедливої вартості такого паперу, визначеною за 1-м рівнем ієрархії (2-й рівень ієрархії):

$$P = \sum_{i=1}^n \frac{C_i}{(1 + y_M)^{d_i/365}} + \frac{N}{(1 + y_M)^{d_n/365}} \quad (2)$$

де P – справедлива вартість боргового цінного паперу;

y_M - доходність до погашення (оферти);

C_i - величина виплати (купонної, амортизаційної) у i -тий період, грн.;

d_i - кількість днів до 1, 2, ... n виплати на дату розрахунку;

N - номінальна вартість або залишкова від номінальної вартість цінних паперів, грн.;

d_n - кількість днів до дати погашення цінних паперів.

Розрахунок доходності до погашення y_M здійснюється за наведеною формулою в зворотному порядку наближеними математичними методами виходячи із значення P , що дорівнює останній справедливій вартості, визначеній за 1-м рівнем ієрархії, та дати встановлення такої вартості.

Справедлива вартість боргового цінного паперу, що не може бути визначена за 1-м та 2-м рівнями ієрархії, оцінюється за наведеною формулою, в якій використовується доходність до погашення, розрахована виходячи із значення P , що дорівнює вартості придбання такого цінного паперу (3-й рівень ієрархії).

Справедлива вартість боргових цінних паперів, обіг яких зупинено або по яких оголошено дефолт, дорівнює нулю.

Стосовно інвестицій, щодо яких оцінити справедливу вартість неможливо, у кожному випадку розкриваються причини, з яких не використовується справедлива вартість. Ті цінні папери, які мають фіксовану вартість

погашення та були придбані для виконання зобов'язань згідно з програмою пенсійного забезпечення або певних її частин, відображаються за сумами, що базуються на їх остаточній вартості погашення, припускаючи існування постійної норми прибутку до строку погашення.

Стосовно інвестицій, таких як сукупне право на власність підприємства, оцінити справедливу вартість яких неможливо, у кожному випадку здійснюється розкриття причин того, чому не використовується справедлива вартість.

Інструменти капіталу

Подальша оцінка інструментів капіталу здійснюється за справедливою вартістю на дату оцінки.

Справедлива вартість інструментів капіталу, що обертаються на організованих ринках, оцінюється за мінімальним серед організаторів торгів офіційним біржовим курсом, що склався на дату оцінки (1-й рівень ієрархії).

Справедлива вартість інструменту капіталу, щодо якого не встановлений біржовий курс, може оцінюватися за вартістю, встановленою незалежним оцінювачем, якщо актуальність такої оцінки не гірша за 30 календарних днів (1-й рівень ієрархії).

Справедлива вартість інструменту капіталу, обіг якого зупинений у зв'язку із його примусовим продажем (squeeze-out), оцінюється за оголошеною емітентом ціною викупу з дня заборони на проведення облікових операцій з таким інструментом (1-й рівень ієрархії).

Справедлива вартість інструменту капіталу, визначена за 1-м рівнем ієрархії, надалі називається "ринкова вартість".

Справедлива вартість інструментів капіталу, що перебувають у біржових списках організаторів торгівлі та вартість яких на дату оцінки не може бути визначена як ринкова, але ринкова вартість визначена на дату, що передує даті оцінки не більше ніж на 365 днів, дорівнює останній ринковій вартості (2-й рівень ієрархії).

Оцінка інструментів капіталу, що не включені до біржових списків організаторів торгівлі, або у випадку відсутності ринкової вартості за останні 365 днів (3-й рівень ієрархії) здійснюється відповідно до ціни викупу, встановленої рішенням загальних зборів акціонерів такого емітенту. У випадку коли для такого інструменту капіталу не встановлена ціна викупу, його оцінка здійснюється незалежним оцінювачем, якщо участь фонду в цьому інструменті є істотною (10% та більше) та балансова вартість такого інструменту складає 10% та більше від загальною чистої вартості активів фонду. Якщо умови для залучення незалежного оцінювача не виконуються, то справедлива вартість такого інструменту на дату оцінки дорівнює балансові вартості.

Оцінка частки в товаристві з обмеженою відповідальністю здійснюється виходячи із частки власного капіталу такого товариства, що припадає на відповідний фінансовий актив на підставі річної фінансової звітності на останню звітну дату.

Справедлива вартість інструменту капіталу, що складається з акцій, обіг яких зупинено, або паїв (часток) товариств, щодо яких розпочато процедуру банкрутства, дорівнює нулю.

Подальша оцінка *інвестиційної нерухомості* здійснюється за справедливою вартістю на дату оцінки. Справедлива вартість незавершеного будівництва дорівнює вартості завершеного об'єкта за вирахуванням витрат на закінчення будівництва.

Справедлива вартість інвестиційної нерухомості визначається із залученням незалежного оцінювача. Перегляд справедливої вартості зумовлюється суттєвими для обліку коливаннями цін на ринку подібної нерухомості, але не рідше ніж один раз на 3 роки.

Якщо оцінити справедливу вартість неможливо, то така інвестиційна нерухомість оцінюється із застосуванням моделі собівартості відповідно до МСБО 16.

Подальша оцінка *дебіторської заборгованості* здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює вартості погашення, тобто сумі очікуваних контрактних грошових потоків на дату оцінки.

Справедлива вартість дебіторської заборгованості дорівнює нулю у випадках, якщо:

- погашення дебіторської заборгованості відповідно до контрактних зобов'язань прострочено більше ніж на 30 днів;
- щодо боржника за дебіторською заборгованістю порушено справу про банкрутство;

- дебіторська заборгованість існує за цінними паперами, обіг яких зупинено або щодо яких оголошено про дефолт емітента.

Зміни справедливої вартості фінансових активів, що мають місце на звітну дату, визнаються у прибутку (збитку) звітного періоду.

Облік звичайного придбання або продажу фінансових активів здійснюється за датою операції, тобто датою, коли Фонд бере на себе зобов'язання придбати чи продати актив. Облік за датою операції стосується визнання активу при купівлі та припинення визнання активу при продажі. Оцінка фінансового активу за справедливою вартістю та зобов'язання за активом та нарахування відсоткових зобов'язань за активом починається з дати визнання активу, тобто дати операції.

3.4. Зобов'язання – визнання, класифікація та оцінка

Класифікаційні групи фінансових зобов'язань включають:

- за строком погашення:
  - 1) поточні зобов'язання, які безумовно підлягають погашенню Фондом протягом не більше дванадцяти місяців з дати виникнення;
  - 2) довгострокові зобов'язання, які не можуть бути визнані поточними;
- за вартістю погашення:
  - 1) прості, по яких вартість погашення не залежить від часу;
  - 2) дисконтовані, по яких вартість на дату оцінки залежить від ймовірного строку погашення;
  - 3) зобов'язання перед учасниками Фонду, вартість яких залежить від чистої вартості активів Фонду (пенсійні кошти).

Пенсійні кошти є сумою грошових зобов'язань Фонду перед його учасниками відповідно до статті 1 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» та визнаються як фінансові зобов'язання відповідно до МСБО № 39 "Фінансові інструменти: визнання та оцінка".

За своєю суттю, і відповідно до порядку відображення у фінансовій звітності, пенсійні кошти є фінансовими зобов'язаннями, що носять довгостроковий характер.

Первісна та подальша оцінка фінансових зобов'язань.

Первісна оцінка фінансових зобов'язань всіх класифікаційних груп здійснюється за вартістю погашення на дату виникнення зобов'язання.

Подальша оцінка простих поточних зобов'язань здійснюється за вартістю погашення на дату виникнення зобов'язання.

Подальша оцінка простих довгострокових зобов'язань здійснюється за вартістю погашення на дату виникнення зобов'язання. У випадку суттєвого відхилення справедливої вартості зобов'язання від його залишкової вартості, оцінка зобов'язання здійснюється за справедливою вартістю.

Подальша оцінка дисконтованих довгострокових зобов'язань здійснюється за вартістю погашення, яка визначається виходячи із відсоткової ставки, встановленої контрактними зобов'язаннями. У випадку суттєвої відмінності ставки, встановленої контрактними зобов'язаннями, від облікової ставки НБУ, оцінка зобов'язання здійснюється за справедливою вартістю за вище зазначеною формулою, де значення ВП визначається виходячи із повної суми коштів, що будуть сплачені за зобов'язанням на дату очікуваного погашення зобов'язання:

Подальша оцінка поточних зобов'язань перед учасниками Фонду здійснюється за їх первісною вартістю, що була визначена на момент виникнення таких зобов'язань внаслідок реалізації учасниками Фонду своїх прав щодо отримання пенсійних виплат або переведення належних ним коштів до іншої установи недержавного пенсійного забезпечення згідно із Законом.

Подальша оцінка довгострокових зобов'язань перед учасниками Фонду здійснюється за справедливою вартістю, яка визначається відповідно до ст.51 Закону та дорівнює чистій вартості активів Фонду.

3.5. Доходи та витрати

Класифікація та визнання доходів;

До складу доходів пенсійних активів відносяться:

- Доходи від продажу фінансових інструментів;
- Доходи від використання активів третіми сторонами (відсотки за депозитами, купони за облігаціями, дивіденди тощо);

- Доходи від збільшення справедливої вартості фінансових інструментів;
- Доходи від зменшення справедливої вартості фінансових зобов'язань;
- Інші доходи (доходи, що виникають внаслідок погашення зобов'язання при відмові від боргу, внаслідок застосування санкцій до контрагентів за порушення контрактних зобов'язань тощо).

Дохід визнається у звіті про прибутки та збитки одночасно з визнанням збільшення активів або зменшення зобов'язань.

Дохід від продажу фінансових інструментів визнається у прибутку на дату розрахунку в разі задоволення умов:

- Фонд передав покупцеві суттєві ризики і винагороди, пов'язані з власністю на фінансовий інструмент;
- Фондом не зберігається у будь-якому вигляді контроль за проданими фінансовими інструментами;
- суму доходу можна достовірно оцінити;

Дохід, який виникає в результаті використання третіми сторонами активів Фонду, що приносять відсотки та дивіденди, визнається коли встановлюється право Фонду на отримання цих доходів відповідно до контрактних зобов'язань, проспектів емісії або рішень загальних зборів учасників емітентів.

Дохід за фінансовим активом або фінансовим зобов'язанням, що оцінюється за справедливою вартістю, визнається у прибутку у випадку збільшення справедливої вартості фінансового інструменту або зменшення справедливої вартості фінансового зобов'язання у звітному періоді.

Інші доходи пенсійних активів визнаються відповідно до виникнення обставин, встановлених правочинами, укладеними Фондом з контрагентами, внаслідок яких у Фонду виникає право на отримання цих доходів.

Класифікація та визнання витрат.

До складу витрат пенсійних активів відносяться:

- Витрати від продажу фінансових інструментів;
- Витрати від зменшення справедливої вартості фінансових інструментів;
- Витрати від збільшення справедливої вартості фінансових зобов'язань;
- Витрати діяльності;
- Інші витрати (витрати, що виникають внаслідок списання дебіторської заборгованості при відмові від боргу, внаслідок застосування санкцій до Фонду за порушення контрактних зобов'язань тощо).

Витрати визнаються у звіті про прибутки та збитки одночасно з визнанням зменшення активів або збільшення зобов'язань.

Витрати від продажу фінансових інструментів визнаються у збитку на дату розрахунку за тих же умов, що й визнання доходу від продажу.

Витрати за фінансовим активом або фінансовим зобов'язанням, що оцінюється за справедливою вартістю, визнається у збитку у випадку зменшення справедливої вартості фінансового інструменту або збільшення справедливої вартості фінансового зобов'язання у звітному періоді.

Витрати пенсійних активів, пов'язані із діяльністю Фонду, визнаються відповідно до актів надання послуг (виконання робіт), укладених Фондом з контрагентами, якими такі послуги надаються (виконуються роботи).

Інші витрати пенсійних активів визнаються відповідно до виникнення обставин, встановлених правочинами, укладеними Фондом з контрагентами, внаслідок яких у Фонду виникає зобов'язання щодо оплати цих витрат.

Коли виникає невизначеність щодо отримання суми, яку вже включено до суми доходу, неотримана сума (або сума, щодо якої перестає існувати ймовірність відшкодування) визнається як витрати, а не як коригування суми первісно визнаного доходу.

Відсотки, дивіденди, збитки та прибутки, пов'язані з фінансовими інструментами, з яких складаються активи Фонду, визнаються як дохід або витрати в прибутку чи збитку у відповідності до МСБО 32 "Фінансові інструменти: подання".

У відповідності до МСБО № 40 "Інвестиційна нерухомість" та моделі справедливої вартості, що використовується для оцінки та обліку інвестиційної нерухомості (в тому числі –фінансової оренди), доходами та збитками визнаються суми, пов'язані з: доходом від оренди інвестиційної нерухомості; прямих операційних витрат пов'язаних з утриманням інвестиційної нерухомості; кумулятивних змін у справедливій вартості інвестиційної нерухомості.

4. Застосування нових та переглянутих стандартів.

Наступні нові стандарти та інтерпретації набули чинності та стали обов'язковими до застосування Фондом з 1 січня 2017 року та за наступні періоди:

- **“Ініціатива у сфері розкриття інформації” – Поправки до МСФЗ 7** (вступили в силу для річних періодів, які починаються 1 січня 2017 року або після цієї дати). Поправки вимагають розкриття інформації щодо змін у зобов'язаннях, що виникають в результаті фінансової діяльності.
- **“Визнання відстрочених податкових активів по нереалізованих збитках” – Поправки до МСБО 12** (вступили в силу для річних періодів, які починаються 1 січня 2017 року або після цієї дати).
- Щорічні вдосконалення Міжнародних стандартів фінансової звітності, 2014 – 2016 р.р. (випущені 8 грудня 2016 року і вступили в силу в частині застосування поправок до МСФЗ 12 – для річних періодів, які починаються 1 січня 2017 року або після цієї дати).
- **МСФЗ (IFRS) 15 «Виручка від контрактів з клієнтами»** (вступили в силу для річних періодів, які починаються 1 січня 2018 року або після цієї дати). Введено п'ятиступеневу модель визнання виручки. Величина виручки визначається у сумі очікуваної оплати за переданий товар або надану послугу (а не за справедливою вартістю відшкодування).
- **МСФЗ (IFRS) 9 «Фінансові інструменти»** (вступили в силу для річних періодів, які починаються 1 січня 2018 року або після цієї дати). Нова класифікація та вимоги до оцінки фінансових активів та зобов'язань, поліпшена модель обліку операцій хеджування, нова модель знецінення фінансових інструментів на основі очікуваних збитків

Зміни та роз'яснення, що набули чинності з 1 січня 2017 року не мали впливу на фінансову звітність Фонду станом на 31 грудня 2019 року.

Нові положення бухгалтерського обліку

Були опубліковані окремі нові стандарти та інтерпретації, що є обов'язковими для застосуванням Фондом в облікових періодах, починаючи з 1 січня 2018 року або після цієї дати. Фонд не застосовував ці стандарти та інтерпретації до початку їх обов'язкового застосування.

МСФЗ 16 “Оренда” (випущений в січні 2018 року і вступає в силу для річних періодів, які починаються 1 січня 2019 року або після цієї дати). Стандарт заміняє існуючий МСБО 17 та прибирає розмежування між фінансовою та операційною орендою. Новий стандарт вимагає визнавати зобов'язання з оренди, яке відображає майбутні орендні платежі, та право користування активом для всіх орендних договорів. Нова модель базується на логіці, що з економічної точки зору орендний договір ідентичний придбанню права використовувати актив, вартість якого сплачується частинами. Орендарі повинні визнавати процентні витрати на зобов'язання з оренди та амортизувати право використання активу. Виняток дозволяється лише для певних короткострокових договорів оренди та оренди малоцінних активів. Однак, це виключення може бути застосоване тільки орендарями. Для орендодавців облік залишається в основному таким, як був відповідно до вимог МСБО 17. При цьому з'явилися нові вимоги щодо розкриття інформації. Наразі Фонд оцінює вплив нового стандарту на його фінансову звітність.

5. Суттєві облікові судження та оцінки

5.1. Опис операційного середовища та економічної ситуації

Фонд функціонує в нестабільному середовищі, що пов'язано з глибокою економічною кризою, політичною нестабільністю та продовженням збройного конфлікту на сході України. Ситуація ускладнюється суттєвими коливаннями валютного курсу національної валюти. Стабілізація економічної ситуації в Україні значною мірою залежатиме від ефективності фіскальних та інших економічних заходів, що будуть вживатися Урядом України. Водночас не існує чіткого уявлення того, що саме робитиме Уряд для подолання кризи.

У зв'язку з цим неможливо достовірно оцінити ефект впливу поточної економічної ситуації на фінансовий стан Фонду. У результаті виникає невизначеність, яка може вплинути на майбутні операції та можливість збереження вартості його активів. Ця фінансова звітність не включає жодних коригувань, які можуть виникнути в результаті такої невизначеності. Про такі коригування буде повідомлено, якщо вони стануть відомі та зможуть бути оцінені.

5.2. Основні припущення, оцінки та судження

Під час підготовки фінансової звітності Фонд здійснює оцінки та припущення, які мають вплив на елементи фінансової звітності, ґрунтуючись на МСФЗ, МСБО та тлумаченнях, розроблених Комітетом з тлумачень міжнародної фінансової звітності. Оцінки та судження базуються на попередньому досвіді та інших факторах, що за існуючих обставин вважаються обґрунтованими і за результатами яких приймаються судження щодо

балансової вартості активів та зобов'язань.

Хоча ці розрахунки базуються на наявній у управлінського персоналу інформації про поточні події, фактичні результати можуть зрештою відрізнятись від цих розрахунків. Області, де такі судження є особливо важливими, області, що характеризуються високим рівнем складності, та області, у яких припущення й розрахунки мають велике значення для підготовки фінансової звітності за МСФЗ, наведені нижче.

5.2.1. Судження щодо операцій, подій або умов за відсутності конкретних МСФЗ

Якщо немає МСФЗ, який конкретно застосовується до операції, іншої події або умови, застосовуються судження під час розроблення та застосування облікової політики, щоб інформація була доречною для потреб користувачів для прийняття економічних рішень та достовірною, у тому значенні, що фінансова звітність:

- подає достовірно фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки Фонду;
- відображає економічну сутність операцій, інших подій або умов, а не лише юридичну форму;
- є нейтральною, тобто вільною від упереджень;
- є повною в усіх суттєвих аспектах.

Під час формування судження враховується прийнятність наведених далі джерел у низхідному порядку:

- а) вимоги в МСФЗ, де ідеться про подібні та пов'язані з ними питання;
- б) визначення, критерії визнання та концепції оцінки активів, зобов'язань, доходів та витрат у Концептуальній основі фінансової звітності.

Під час формування судження враховуються крайні положення інших органів, що розробляють та затверджують стандарти, які застосовують подібну концептуальну основу для розроблення стандартів, іншу професійну літературу з обліку та прийняті галузеві практики, тією мірою, якою вони не суперечать вищезазначеним джерелам.

5.2.2. Судження щодо справедливої вартості активів

Справедлива вартість інвестицій, що активно обертаються на організованих фінансових ринках, розраховується на основі поточної ринкової вартості на момент закриття торгів на звітну дату. В інших випадках оцінка справедливої вартості ґрунтується на судженнях щодо передбачуваних майбутніх грошових потоків, існуючої економічної ситуації, ризиків, властивих різним фінансовим інструментам, та інших факторів.

Для оцінки статей, включених до фінансової звітності Фонду, було використано валюту первинного економічного середовища, у якому працює Фонд (функціональна валюта). Нею є українська гривня. Однак слід зазначити, що переоцінка активів в іноземній валюті та банківських металах здійснювалась щоденно за курсами Національного банку України, які діяли на відповідний день у звітному році.

6. Розкриття інформації щодо використання справедливої вартості

6.1. Методики оцінювання та вхідні дані, використані для складання оцінок за справедливою вартістю

Управлінський персонал здійснює виключно безперервні оцінки справедливої вартості активів та зобов'язань, тобто такі оцінки, які вимагаються МСБО 26 на кінець кожного звітного періоду.

Класи активів та зобов'язань, оцінених за справедливою вартістю	Методики оцінювання	Метод оцінки (ринковий, дохідний, витратний)	Вихідні дані
Грошові кошти та їх еквіваленти	Первісна та подальша оцінка грошових коштів та їх еквівалентів здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює їхній номінальній вартості	Ринковий	Офіційні курси НБУ
Депозити (крім депозитів до запитання)	Первісна оцінка депозиту здійснюється за його справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює його номінальній вартості. Подальша оцінка депозитів у національній валюті здійснюється за справедливою вартістю очікуваних грошових потоків	Дохідний (дисконтування грошових потоків)	Ставки за депозитами, ефективні ставки за депозитними договорами
Боргові цінні папери	Первісна оцінка боргових цінних паперів як фінансових активів здійснюється за справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції, у ході якої був отриманий актив. Подальша оцінка боргових цінних паперів здійснюється за справедливою вартістю	Ринковий, дохідний	Офіційні біржові курси організаторів торгів на дату оцінки, котирування аналогічних боргових цінних паперів, дисконтовані потоки грошових коштів

Інструменти капіталу	Первісна оцінка інструментів капіталу здійснюється за їх справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції, у ході якої був отриманий актив. Подальша оцінка інструментів капіталу здійснюється за справедливою вартістю на дату оцінки	Ринковий, витратний	Офіційні біржові курси організаторів торгів на дату оцінки, за відсутності визначеного біржового курсу на дату оцінки, використовується остання балансова вартість, ціни закриття біржового торгового дня
Інвестиційна нерухомість	Первісна оцінка інвестиційної нерухомості здійснюється за собівартістю. Подальша оцінка інвестиційної нерухомості здійснюється за справедливою вартістю на дату оцінки	Ринковий, дохідний, витратний	Ціни на ринку нерухомості, дані оцінки професійних оцінювачів
Дебіторська заборгованість	Первісна та подальша оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює вартості погашення, тобто сумі очікуваних контрактних грошових потоків на дату оцінки	Дохідний	Контрактні умови, ймовірність погашення, очікувані вхідні грошові потоки
Довгострокові зобов'язання	Первісна та подальша оцінка здійснюється за справедливою вартістю, яка дорівнює чистій вартості активів	-	Стаття 51 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення»
Поточні зобов'язання	Первісна та подальша оцінка поточних зобов'язань здійснюється за вартістю погашення	Витратний	Контрактні умови, ймовірність погашення, очікувані вихідні грошові потоки

6.2. Вплив використання закритих вхідних даних (3-го рівня) для періодичних оцінок справедливої вартості на прибуток або збиток

Зміни ймовірності погашення та очікуваних вхідних грошових потоків (дані 3-го рівня ієрархії) враховуються особою, що здійснює управління активами Фонду при здійсненні оцінки активів та управління ризиками, пов'язаними з інвестуванням пенсійних активів.

6.3. Інші розкриття, що вимагаються МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості»

Управлінський персонал вважає, що наведені розкриття щодо застосування справедливої вартості є достатніми, і не вважає, що за межами фінансової звітності залишилась будь-яка суттєва інформація щодо застосування справедливої вартості, яка може бути корисною для користувачів фінансової звітності. Відповідно до параграфу 7 МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» розкриття інформації, що вимагається зазначеним МСФЗ, не є обов'язковим для інвестицій програм пенсійного забезпечення, оцінених за справедливою вартістю відповідно до МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення».

7. Рекласифікації у фінансовій звітності за звітний рік порівняно з фінансовою звітністю попереднього року та виправлення помилок

Рекласифікації у фінансовій звітності за звітний рік порівняно з фінансовою звітністю попереднього року не здійснювалися.

Виправлення помилок попередніх періодів не здійснювалося.

8. Розкриття інформації, що підтверджує статті, подані у звітності

8.1. Грошові кошти та їх еквіваленти

Детальна інформація, що розкриває статтю «Грошові кошти та їх еквіваленти» (ф-1.1165), наведена в рядках 010 та 140 частини I Звіту про склад, структуру та чисту вартість активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-2), складеного у формі, що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

8.2. Поточні фінансові інвестиції

Інформація, що розкриває статтю «Поточні фінансові інвестиції» (ф-1.1160) наведена в рядках з 020 по 101 частини I Звіту про склад, структуру та чисту вартість активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-2), складеного у формі, що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

8.3. Дебіторська заборгованість

Детальна інформація, що розкриває статтю «Дебіторська заборгованість» (ф-1.1140) наведена в рядках 111-114 частини I Звіту про склад, структуру та чисту вартість активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-2), складеного у формі, що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

До складу статті «Дебіторська заборгованість» віднесено поточну дебіторську заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів. Дебіторська заборгованість є реальною, заборгованості з простроченим строком позовної давності немає. Резерв сумнівних боргів не створювався.

8.4. Довгострокові зобов'язання

Інформація про довгострокові зобов'язання (ф-1.1515) зазначена в окремому розділі зобов'язань (ф-1.1800), оскільки є сумою грошових зобов'язань Фонду перед його учасниками та дорівнює чистій вартості активів Фонду відповідно до Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення»

Детальна інформація, що розкриває статтю «Поточна кредиторська заборгованість» (ф-1.1610;1615) наведена в рядках 160-190 частини II Звіту про склад, структуру та чисту вартість активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-2), складеного у формі, що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

8.5. Інші операційні доходи

Інформація до статей «Інші операційні доходи та витрати» (ф-2.2120; 2180) наведена в пункті 3 частині II Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

Інші операційні доходи та витрати представлені наступним чином:

тис. грн.		
Статті	2019	за 2018 рік
Інші операційні доходи: (ф-2.2120)	0	0
-Доходи від реалізації іноземної валюти	0	0

Інші операційні витрати (ф-2.2180) за 2019 рік дорівнюють нулю.

У Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) відображено:

- розгорнуто операційні курсові різниці;
- згорнуто операції з реалізації іноземної валюти.

8.6. Інші доходи і витрати

Детальна інформація про інші доходи і витрати, в тому числі від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю (ф-2. 2240; 2270) наведена в пункті 1 частині II Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

Інші доходи та витрати мають наступний склад:

тис. грн.		
Статті	за 2019 рік	за 2018 рік
Інші доходи: (ф-2.2240)	3 721	1 108
-Доходи від реалізації цінних паперів	3 108	436
-Доходи від переоцінки цінних паперів	500	635
-Доходи від зміни вартості довгострокових зобов'язань	113	37
-Доходи від безоплатно отриманих активів		
Інші витрати: (ф-2.2270)	4 015	1 210
-Собівартість реалізованих цінних паперів	3 108	437
-Витрати від переоцінки цінних паперів	337	557
-Витрати від зміни вартості довгострокових зобов'язань	570	216
-Інші витрати звичайної діяльності		

8.7. Інші фінансові доходи

Детальна інформація про інші фінансові доходи (ф-2. 2220) наведена в пункті 2 частині II Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

8.8. Адміністративні витрати

Детальна інформація про адміністративні витрати(ф-2.2130) наведена в пункті 4 частині II Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

8.9. Пенсійні внески та виплати учасникам.

Детальна інформація про пенсійні внески та виплати учасникам (ф-3.3340;3390, ф-4.4240;4275) наведена в частині I Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

9. Розкриття іншої інформації

9.1. Операції з пов'язаними сторонами

Засновник Фонду надає Фонду послуги з управління активами згідно із договором про управління активами пенсійного фонду. Вартість послуг, що були протягом звітного року надані Фонду засновником, відображена в рядку 390 пункту 4 частини II Звіту про зміни чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (НПФ-3), складеного у формі, що визначена Положенням 674 та є частиною річних звітних даних Фонду.

9.2. Умовні зобов'язання та невизнані контрактні зобов'язання

Фонд не має умовних активів і зобов'язань, а також і невизнаних контрактних зобов'язань.

9.3. Судові процеси

Станом на звітну дату Фонд не є відповідачем за жодним судовим процесом.

9.4. Ризики

9.4.1. Кредитний ризик

Фонд усвідомлює, що інвестиційна діяльність пов'язана з ризиками і вартість чистих активів у мінливому ринковому середовищі може суттєво змінитись унаслідок впливу суб'єктивних та об'єктивних чинників, вірогідність і напрям впливу яких заздалегідь точно передбачити неможливо. До таких ризиків віднесено кредитний, ринковий та ризик ліквідності. Ринковий ризик включає валютний ризик, відсотковий та інший ціновий ризик.

Управління ризиками Фондом здійснюється на основі розуміння причин виникнення ризику, кількісної оцінки його можливого впливу на вартість чистих активів та застосування інструментарію щодо його пом'якшення.

Кредитний ризик – ризик того, що одна сторона контракту про фінансовий інструмент не зможе виконати зобов'язання і це буде причиною виникнення фінансового збитку іншої сторони. Кредитний ризик притаманний таким фінансовим інструментам, як поточні та депозитні рахунки в банках, облігації та дебіторська заборгованість.

Основним методом оцінки кредитних ризиків Фонду є оцінка кредитоспроможності контрагентів, для чого використовуються кредитні рейтинги та будь-яка інша доступна інформація щодо їх спроможності виконувати боргові зобов'язання. Відповідно до Інвестиційної декларації використовуються наступні методи управління кредитними ризиками:

- ліміти щодо боргових зобов'язань за класами фінансових інструментів;
- ліміти щодо боргових зобов'язань перед одним контрагентом (або асоційованою групою);
- ліміти щодо вкладень у фінансові інструменти відповідно до кредитних рейтингів за Національною рейтинговою шкалою;
- ліміти щодо розміщення депозитів у банках з різними рейтингами та випадки дефолту та неповернення депозитів упродовж останніх п'яти років.

9.4.2. Ринковий ризик

Ринковий ризик – це ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових цін. Ринковий ризик охоплює три типи ризику: інший ціновий ризик, валютний та відсотковий. Ринковий ризик виникає у зв'язку з ризиками збитків, зумовлених коливаннями цін на акції, відсоткових ставок та валютних курсів. НПФ наражаються на ринкові ризики у зв'язку з інвестиціями в акції, облігації та інші фінансові інструменти).

Інший ціновий ризик – це ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових цін (окрім тих, що виникають унаслідок відсоткового ризику чи валютного ризику), незалежно від того, чи спричинені вони чинниками, характерними для окремого фінансового інструмента або його емітента, чи чинниками, що впливають на всі подібні фінансові інструменти, з якими здійснюються операції на ринку.

Основним методом оцінки цінового ризику є аналіз чутливості. Для пом'якшення цінового ризику Фонд використовує диверсифікацію активів та дотримання лімітів на вкладення в акції та інші фінансові інструменти, що встановлені в Інвестиційній декларації.

Аналіз чутливості до іншого цінового ризику здійснювався за фінансовими інструментами, оціненими справедливою вартістю.

Валютний ризик – це ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін валютних курсів.

Для управління валютними ризиками Фонд контролює частку активів, номінованих в іноземній валюті, у загальному обсязі активів. Оцінка валютних ризиків здійснюється на основі аналізу чутливості.

Визначення порогу чутливості Фонду здійснювалося на основі статистичних даних НБУ щодо динаміки курсу гривні до іноземних валют, на основі яких була розрахована історична волатильність курсу, що визначається як стандартне відхилення річної дохідності від володіння іноземною валютою за період.

Валютні ризики Фонду виникають у зв'язку з володінням фінансовими інструментами, номінованими в іноземній валюті. Фонд інвестує кошти в державні облігації у доларах США та банківські депозити в іноземній валюті.

Відсотковий ризик – це ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових відсоткових ставок. Фонд усвідомлює, що відсоткові ставки можуть змінюватись, і це впливатиме на справедливу вартість чистих активів.

Усвідомлюючи значні ризики, пов'язані з коливаннями відсоткових ставок у високоінфляційному середовищі, яке є властивим для фінансової системи України, Фонд контролює частку активів, розміщених у боргових зобов'язаннях у національній валюті з фіксованою відсотковою ставкою. Він здійснює моніторинг відсоткових ризиків та контролює їх максимально припустимий розмір. У разі зростання відсоткових ризиків Фонд має намір позбуватися боргових фінансових інструментів з фіксованою відсотковою ставкою. Моніторинг відсоткових ризиків здійснюється шляхом оцінки впливу можливих змін відсоткових ставок на вартість відсоткових фінансових інструментів.

Для оцінки можливих коливань відсоткових ставок Фонд використовував історичну волатильність відсоткових ставок за строковими депозитами (до 1 року) за останні п'ять років за оприлюдненою інформацією НБУ.

9.4.3. Ризик ліквідності

Ризик ліквідності – ризик того, що суб'єкт господарювання матиме труднощі в ході виконання зобов'язань, пов'язаних із фінансовими зобов'язаннями, що погашаються шляхом поставки грошових коштів або іншого фінансового активу. Фонд не наражається на значні ризики ліквідності, оскільки його зобов'язання перед учасниками обмежуються наявними активами.

Для управління ризиком ліквідності Фонду контролюються обсяги ліквідних активів, які можуть бути конвертовані у грошові кошти упродовж п'яти днів.

Оцінка та управління ризиками, пов'язаними з інвестуванням пенсійних активів здійснюється особою, що здійснює управління активами відповідно до внутрішніх правил та процедур, що відповідають вимогам, встановленим Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

9.5. Події після звітної дати

Після звітної дати не відбулося жодних подій, які справили б істотний вплив на показники фінансової звітності Фонду та вимагають розкриття інформації в примітках до цієї фінансової звітності.

Директор ТОВ «АЦПО» _____

Ю.Ю. Бурков

Головний бухгалтер ТОВ «АЦПО» _____

М.А. Яворська